

Informace ze zdravotnictví Jihomoravského kraje

Ústavu zdravotnických informací a statistiky
České republiky

Brno
18.8.2006

10

Diabetologie - činnost oboru v Jihomoravském kraji v roce 2005

Diabetology - Activity in Branch in the Jihomoravsky Region in 2005

Souhrn

Informace ze zdravotnictví kraje o činnosti oboru diabetologie v Jihomoravském kraji v roce 2005 obsahuje údaje o ambulantní péči v členění podle druhu zdravotnického zařízení a podle území z oblasti personálního zajištění, činnosti a podrobné údaje o léčených diabetících.

Summary

Information on health service activity in the branch of diabetology in the Jihomoravsky region in 2005 contains data about out-patient care by type of establishment and by districts of the region, data about personnel capacity, activity and detailed data about diabetics under treatment.

Diabetes mellitus patří k závažným rizikovým faktorům kardiovaskulárních onemocnění, která jsou dlouhodobě nejčastější příčinou úmrtí v zemích evropského regionu.

Podkladem pro zpracování informace je roční výkaz o činnosti oboru diabetologie, který vyplňuje každá diabetologická ordinace, včetně ambulantních částí nemocnic, ve zdravotnických zařízeních všech zřizovatelů. V Jihomoravském kraji jsou diabetologické ordinace pouze ve zdravotnických zařízeních rezortu zdravotnictví. Výkaz dále vyplňuje ordinace praktického lékaře pro dospělé, která diabetiky aktivně léčí. Výkaz je součástí Programu statistických zjišťování v České republice, který byl sestaven v souladu se zákonem č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě, ve znění pozdějších předpisů. Formulář výkazu a pokyny pro jeho vyplnění jsou vystaveny na internetu www.uzis.cz [NZIS/Výkazy 2005]. Počet obyvatel pro výpočet ukazatelů byl získán z dostupných zdrojů ČSÚ.

IZK o činnosti oboru diabetologie v kraji v předchozích letech jsou dostupné na stejných internetových stránkách v části Rychlé informace.

Zpravodajskou povinnost mělo 42 diabetologických ordinací a všechny odevzdaly vyplněný výkaz. Z výkazů vyplněných praktickými lékaři pro dospělé vyplynulo, že z 556 ordinací praktických lékařů pro dospělé se jich podílelo na aktivní léčbě diabetiků 304, tj. téměř 55 %.

Na přiložené mapce jsou vyznačena sídla v kraji, včetně detašovaných pracovišť, kde je poskytována péče lékařem diabetologem.

Personální zabezpečení oboru

Péči o diabetiky zajišťovalo v kraji 28,69 lékařů a 35,83 zdravotnických pracovníků s odbornou způsobilostí bez odborného dohledu (dále ZPBD), včetně smluvních; v kraji takto pracovalo 0,30 ZPBD. Proti roku 2004 se počet odborných diabetologických ordinací snížil o jednu a počet lékařů poklesl o 0,77, počet ZPBD vzrostl o 1,55.

Péči o diabetiky zajišťovaly také některé ordinace praktických lékařů pro dospělé, jejichž počet je zahrnut v první tabulce do položky „Ostatní ambulantní zdravotnická zařízení“. Praktický lékař nevyčleňuje úvazek pro péči o diabetiky a nesleduje odděleně počet ošetření, která jim poskytne, ani případné komplikace onemocnění. Vzniká tím nepoměr mezi vysokým počtem ordinací a vykázaným počtem pracovníků a ošetření.

Činnost oboru

Během roku bylo provedeno celkem 212 242 ošetření a v průměru připadlo 7 398 ošetření na 1 úvazek lékaře v kraji (ČR 6 853). V okresech připadlo na 1 lékaře od 5 481 ošetření v okrese Vyškov až po 12 226 ošetření v okrese Znojmo. Zvýšení počtu ošetření o více než 5 % proti roku 2004 bylo způsobeno nárůstem diabetiků léčených v kraji.

Ke konci roku se s diabetem léčilo celkem 76 827 osob, z toho 83 % bylo léčeno v diabetologických ordinacích a 17 % u praktických lékařů pro dospělé. Ženy tvoří přes polovinu léčených osob; na 100 tisíc žen v kraji připadlo 7 083 léčených diabetiček (ČR 7 587), na 100 tisíc mužů 6 493 léčených diabetiků (ČR 6 818). Nově diagnostikovaná onemocnění u žen se podílela na celkovém počtu léčených žen více než 7 %, u mužů to bylo necelých 7 %. Na 100 tisíc žen bylo nově přijato k léčbě 467 žen (ČR 564), na 100 tisíc mužů bylo nově přijato k léčbě 435 mužů (ČR 539). Z evidovaných diabetiků v průběhu roku zemřelo 815 žen a 943 mužů, tj. 20 žen a 26 mužů na 1 000 léčených podle pohlaví (ČR 30 žen a 33 mužů).

Lékaři diabetologové a praktičtí lékaři pro dospělé léčili 6 210 pacientů s diabetem I. typu (E10), 69 237 pacientů s diabetem II. typu (E11) a 1 380 pacientů se sekundárním diabetem (E13). Porucha glukosové tolerance (R73.0) byla zjištěna u 5 525 osob.

Z celkového počtu léčených diabetiků bylo některou ze sledovaných diabetických komplikací postiženo 19 819 osob, tj., stejně jako v celé ČR, 26 %. Největší podíl diabetiků s komplikacemi se vyskytl v okresech Blansko (31 %) a Vyškov (30 %), oproti tomu nejmenší podíl komplikací byl v okresech Brno-město (25 %) a Brno-venkov (27 %). Diabetická nefropatie činila 33 % všech komplikací a trpělo jí v kraji 6 541 léčených osob. Diabetická retinopatie komplikovala základní onemocnění 9 232 osobám a podílela se tak na komplikacích 47 %. Slepota bylo postiženo 365 osob. Další diabetickou komplikací je diabetická noha, která se vyskytla u 4 046 osob a tvořila 20 % všech komplikací. Jedná se o syndrom se závažným narušením tkáně nohy v důsledku porušení cévního zásobování a jeho konečným následkem může být amputace, která postihla 945 léčených osob, tj. 23 % z výskytu diabetické nohy. Komplikace se vyskytly u 50 % osob s diabetem I. typu, u 24 % osob s diabetem II. typu a u 17 % osob se sekundárním diabetem. V porovnání s rokem 2004 došlo k nárůstu absolutního počtu komplikací u diabetické nefropatie o 5 %, diabetické retinopatie o 1 % a u diabetické nohy téměř o 11 %. V přepočtu na 100 léčených došlo k nárůstu pouze diabetické nohy.

Zastoupení jednotlivých druhů léčby diabetu je u obou pohlaví téměř totožné, a to jak v kraji, tak v celé ČR. Jen dietou bylo léčeno 30 % žen a 29 % mužů (ČR 34 % žen a 33 % mužů), perorální antidiabetika užívalo 46 % žen a 47 % mužů (ČR 43 % žen a 45 % mužů), inzulín byl aplikován 12 % žen a 13 % mužů (ČR 15 % žen a 16 % mužů).

Z pacientů léčených inzulínem stačila jedna až dvě dávky denně 44 % žen a 41 % mužů, tři a více dávek bylo nutných pro 53 % žen a 56 % mužů, inzulínová pumpa byla nezbytná pro 3 % žen a 3 % mužů. Kombinovanou léčbu inzulínem a perorálními antidiabetiky podstoupilo 12 % žen a 11 % mužů (ČR 7 % žen a 7 % mužů).

Diabetes mellitus u dětí a mladistvých (0-19 let)

S diagnózou diabetes mellitus I. typu (E10) se léčilo 85 dětí do 14 let a 141 mladistvých ve věku 15-19 let, všichni v odborných diabetologických ordinacích. Téměř všechny děti a převážná část mladistvých byli léčeni ve zdravotnických zařízeních Brna-města a Brna-venkova. V přepočtu na 100 tisíc dětí vychází 52 onemocnění diabetem I. typu (ČR 54) a na 100 tisíc mladistvých 197 onemocnění diabetem I. typu (ČR 124). Diabetes mellitus II. typu a sekundární diabetes se u věkové kategorie 0-19 let zvláště nesleduje. U praktického lékaře pro děti a dorost bylo dispenzarizováno s diabetem (E10.0 - E14.9) celkem 217 dětí do 14 let a 139 mladistvých ve věku 15-19 let. Nově bylo zjištěno 33 onemocnění, z toho byly 3 děti ve věku do 4 let a 11 dětí od 5 do 14 let.

Převážná část dětí a mladistvých byla léčena inzulínem, 174 z nich potřebovalo 3 a více dávek denně, 30 používalo inzulínovou pumpu. Perorální antidiabetika (PAD) užívalo 14 nemocných, kombinaci inzulínu a PAD 4 nemocní. Ve dvou případech stačila pouze dieta.

Hospitalizovaní v nemocnicích s diabetes mellitus (E10 – E14)

Pro diagnózu diabetes mellitus bylo v nemocnicích kraje hospitalizováno 1 617 žen a 1 529 mužů, převážně na odděleních interních (64 %), geriatrických a ošetrovatelské péče (9 %), chirurgických (15 %) a dětských (5 %). Z jednotlivých typů diabetu převažoval u hospitalizovaných žen v 55 % diabetes nezávislý na inzulínu (E11) a v 45% diabetes závislý na inzulínu (E10), u mužů v 53 % diabetes závislý na inzulínu (E10) a v 46% diabetes nezávislý na inzulínu (E11). Okrajově byly přítomny další typy diabetu - diabetes spojený s podvýživou (E12) u dvou žen, jedné ve věku 55-64 let a druhé ve věku 75-79 let, a u jednoho 13letého chlapce, a dále jiný určený a neurčený diabetes (E13, E14) u 13 žen a 18 mužů. Diabetes u mužů probíhal nejčastěji s periferními oběhovými komplikacemi, ženy trpěly nejčastěji mnohočetnými komplikacemi. Mezi hospitalizovanými bylo 105 dětí ve věku 0-14 let a 63 mladistvých ve věku 15-18 let. Průměrný věk hospitalizovaných žen byl 65,4 a mužů 57,4 roku. Průměrná ošetrovací doba dosáhla u žen 12,8 a u mužů 12,9 dne. Většina pacientů pobyla v nemocnici od 4 do 14 dnů. Operace byla nezbytná u 7,4 % žen a 16,5 % mužů při diagnóze E10 a E11, třetina z nich podstoupila amputaci dlouhé kosti. U dětí a mladistvých nebyla operace nutná. Zemřelo 38 žen a 37 mužů; žádná žena do 55 let a žádný muž do 40 let. Průměrný věk zemřelých žen byl 76,2 a zemřelých mužů 68,5 roku. Letalita, což je počet zemřelých na tisíc hospitalizovaných, činila u žen 23,5 promile, u mužů 24,2 promile. Všichni zemřelí byli hospitalizováni s diagnózou E10 a E11.

Zpracovala: Anna Šenková
ÚZIS ČR, Jihomoravský krajský odbor
Výstavní 17/19, 603 00 Brno
telefon: 543 184 167, fax: 543 184 165
e-mail: senkova@uzis.cz
<http://www.uzis.cz>

Personální zajištění a počet ošetření podle druhu zařízení a území

Ukazatel	Počet ZZ a pracovišť	Počet pracovníků ¹⁾		Počet ošetření - vyšetření ³⁾		
		lékaři	ZPBD ²⁾	celkem	na 1 lékaře	
		podle druhu zařízení				
Ambulantní část lůžkových zařízení	14	9,48	14,57	62 812	6 626	
Samostatné ordinace lékaře specialisty	25	16,61	18,66	133 842	8 058	
Ostatní ambulantní zdravotnická zařízení ⁴⁾	307	2,60	2,60	15 588	5 995	
Jihomoravský kraj	346	28,69	35,83	212 242	7 398	
		podle území				
Blansko	32	2,45	2,80	16 458	6 718	
Brno-město	130	12,24	13,86	85 088	6 952	
Brno-venkov	40	3,90	5,30	33 594	8 614	
Břeclav	30	2,20	3,20	17 602	8 001	
Hodonín	42	5,10	6,00	34 711	6 806	
Vyškov	24	1,40	1,40	7 673	5 481	
Znojmo	48	1,40	3,27	17 116	12 226	
ČR	2 863	313,84	365,55	2 150 656	6 853	

¹⁾ Součet úvazků pouze lékařů diabetologů, vč. smluvních.

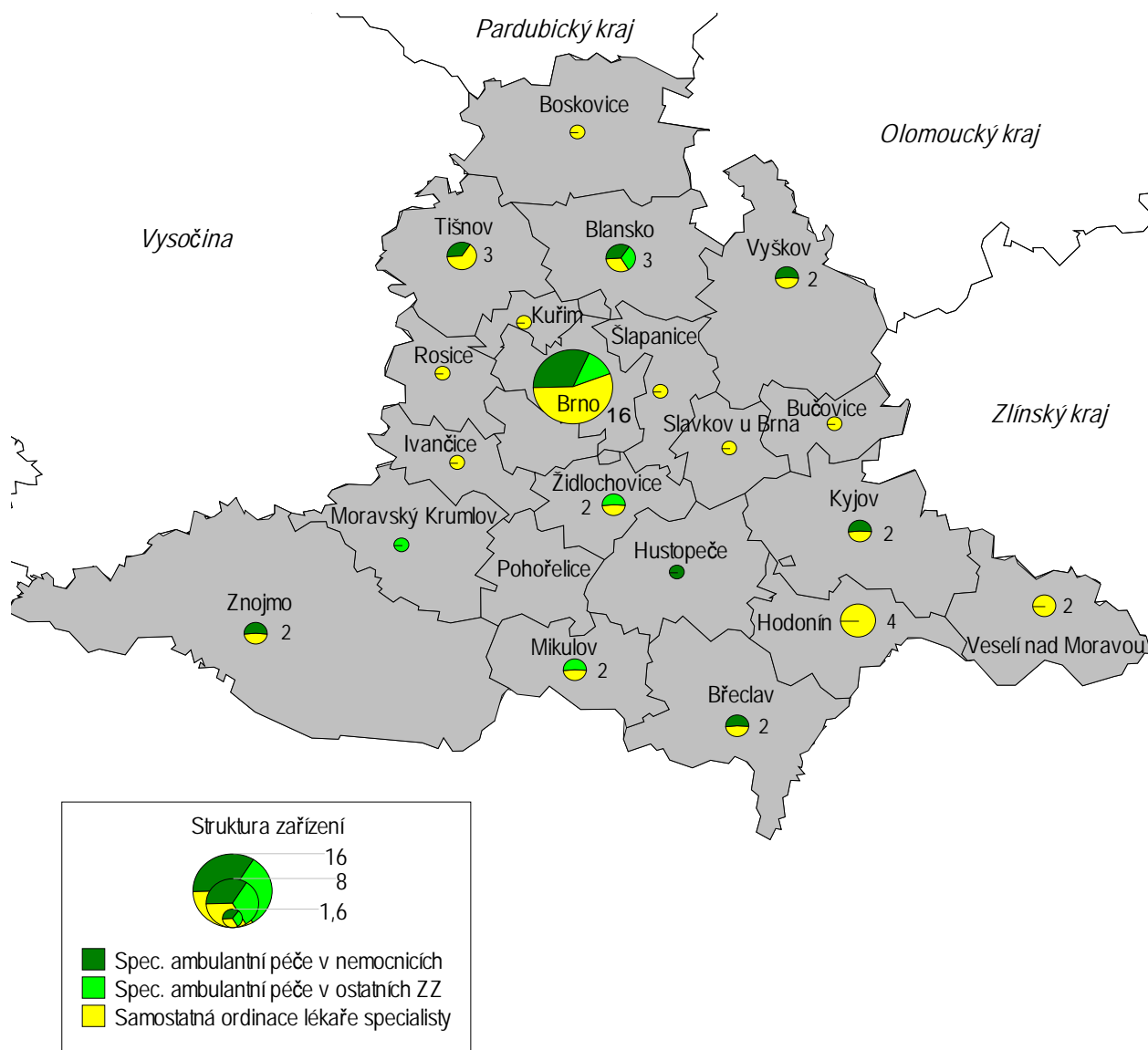
Nejsou zahrnuty úvazky praktických lékařů pro dospělé léčící diabetiky

²⁾ ZPBD - zdravotničtí pracovníci nelékaři s odbornou způsobilostí bez odborného dohledu podle zákona č. 96/2004 Sb., o nelékařských zdravotnických povoláních, § 5 - § 21

³⁾ Ošetření - vyšetření provedená pouze v odborných ordinacích lékařů diabetologů

⁴⁾ Započteny také ordinace praktických lékařů pro dospělé léčící diabetiky

Sít' specializovaných diabetologických ordinací v kraji dle ORP *)

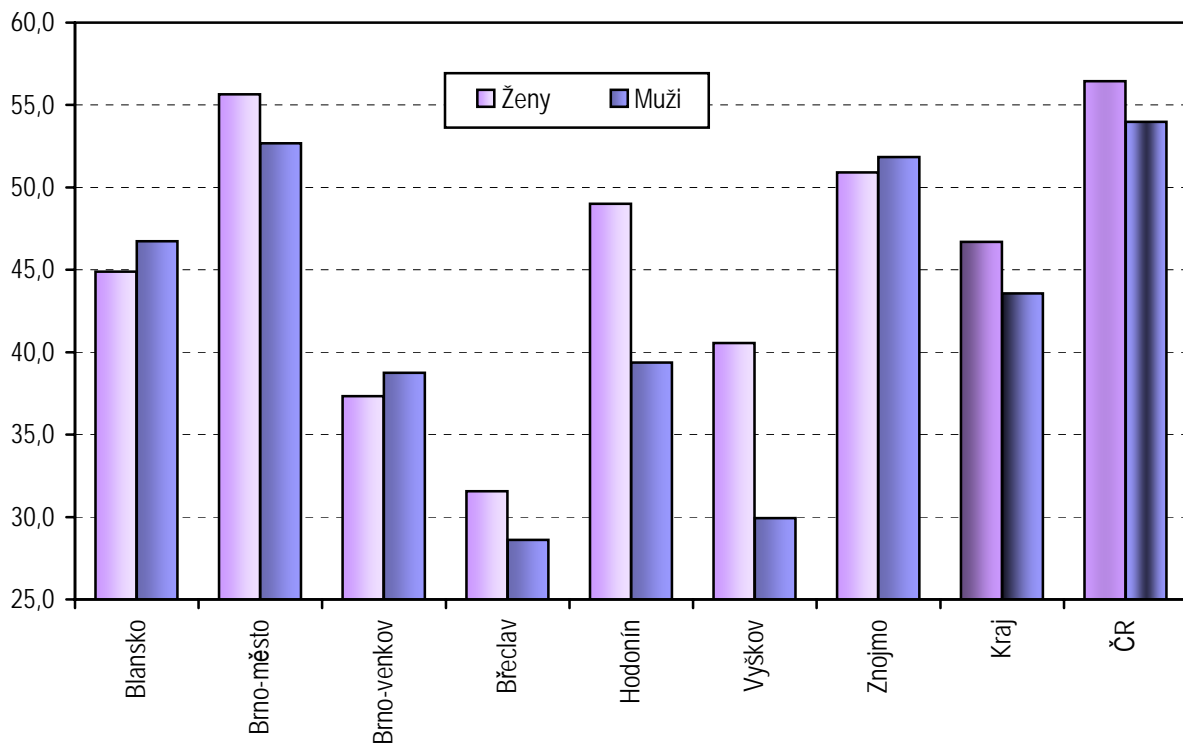

*) Obec s rozšířenou působností

Počet léčených diabetiků k 31.12.2005

Území	Počet léčených pacientů				Počet nově zjištěných onemocnění		
	celkem	z toho (v %):		z celkem u PL pro dospělé (v %)	celkem	z toho (v %):	
		muži	ženy			muži	ženy
Blansko	6 378	45,4	54,6	13,2	494	50,0	50,0
Brno-město	29 632	47,2	52,8	13,3	1 990	46,1	53,9
Brno-venkov	9 998	45,2	54,8	21,3	659	50,1	49,9
Břeclav	7 771	48,4	51,6	14,8	371	46,4	53,6
Hodonín	11 784	45,9	54,1	15,2	698	43,6	56,4
Vyškov	3 643	45,7	54,3	27,0	308	41,6	58,4
Znojmo	7 621	44,8	55,2	31,2	587	49,6	50,4
Jihomoravský kraj	76 827	46,4	53,6	17,2	5 107	46,8	53,2
ČR	739 305	46,1	53,9	16,3	56 545	47,7	52,3

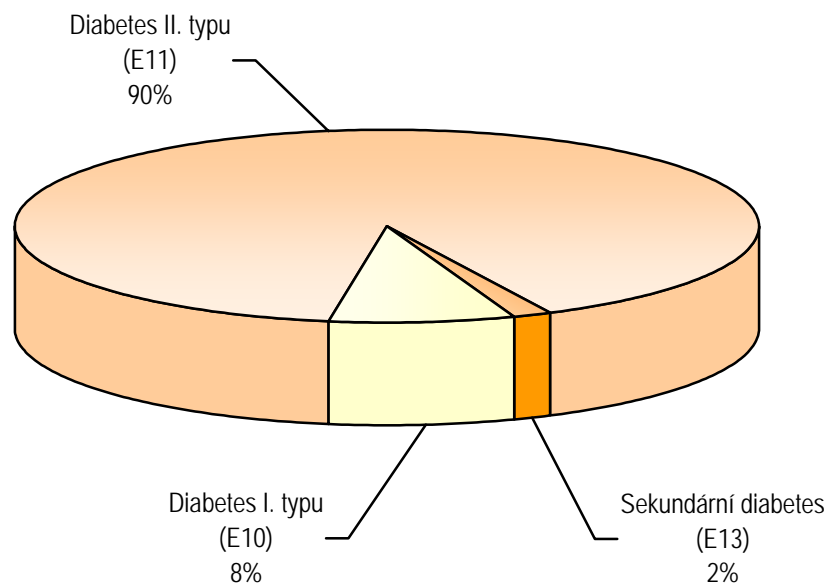
Počet osob s nově diagnostikovaným onemocněním na 10 tisíc obyvatel podle pohlaví

Léčené osoby podle jednotlivých typů diabetu

Území	Počet léčených osob podle jednotlivých typů diabetu				
	absolutně	na 10 000 obyvatel	v %		
			I. typ DM (E10)	II. typ DM (E11)	sekundární diabetes (E13)
Blansko	6 378	589,77	9,7	89,7	0,6
Brno-město	29 632	807,95	11,9	84,6	3,5
Brno-venkov	9 998	575,99	10,9	88,7	0,4
Břeclav	7 771	631,05	2,3	96,5	1,2
Hodonín	11 784	748,88	3,7	95,8	0,5
Vyškov	3 643	418,16	3,6	94,0	2,4
Znojmo	7 621	666,98	2,9	96,7	0,5
Jihomoravský kraj	76 827	679,67	8,1	90,1	1,8
ČR	739 305	721,20	6,8	91,8	1,4

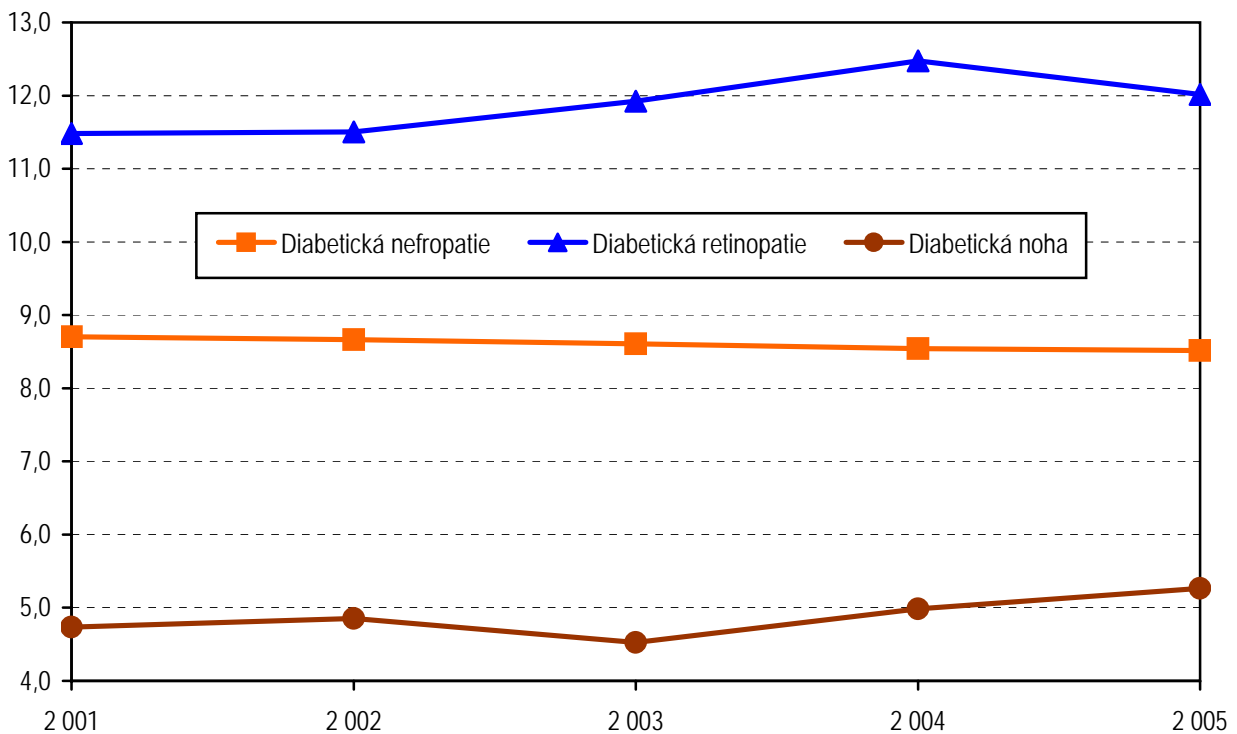
Struktura léčených diabetiků podle typu diabetu

Počet léčených osob s chronickou diabetickou komplikací

Území	Diabetická						% pacientů s diabetickou komplikací ze všech pacientů			
	nefropatie		retinopatie			noha		diabetická nefropatie	diabetická retinopatie	diabetická noha
	celkem	z celku s renální insuficiencí	celkem	z celku		celkem	z celku s amputací			
			proliferativní	slepotá						
Blansko	704	177	967	114	6	260	46	11,0	15,2	4,1
Brno-město	2 111	746	3 638	701	218	1 525	409	7,1	12,3	5,1
Brno-venkov	765	214	1 138	247	69	606	100	7,7	11,4	6,1
Břeclav	924	182	714	137	6	284	74	11,9	9,2	3,7
Hodonín	1 090	123	1 425	168	33	413	91	9,2	12,1	3,5
Vyškov	360	123	418	182	17	282	131	9,9	11,5	7,7
Znojmo	587	263	932	80	16	676	94	7,7	12,2	8,9
Jihomoravský kraj	6 541	1 828	9 232	1 629	365	4 046	945	8,5	12,0	5,3
ČR	66 534	20 864	85 297	19 055	2 447	40 403	7 859	9,0	11,5	5,5

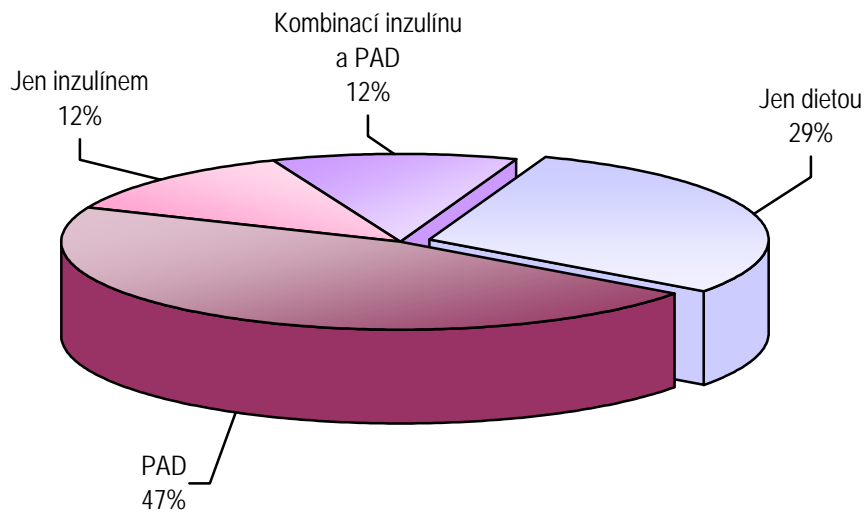
Vývoj léčených s diabetologickou komplikací na 100 všech léčených v letech 2001 - 2005

Léčení diabetici podle druhu léčby

Území, okres	Jen dietou		PAD		Jen inzulínem		Kombinací inzulínu a PAD	
	absolutně	na 10 000 obyvatel	absolutně	na 10 000 obyvatel	absolutně	na 10 000 obyvatel	absolutně	na 10 000 obyvatel
Blansko	2 506	231,73	2 546	235,43	727	67,23	599	55,39
Brno-město	9 038	246,43	13 374	364,66	3 768	102,74	3 452	94,12
Brno-venkov	2 725	156,99	4 742	273,19	1 488	85,72	1 043	60,09
Břeclav	2 295	186,37	3 703	300,71	623	50,59	1 150	93,39
Hodonín	3 695	234,82	5 169	328,49	1 389	88,27	1 531	97,30
Vyškov	441	50,62	2 067	237,26	468	53,72	667	76,56
Znojmo	1 943	170,05	4 080	357,07	1 040	91,02	558	48,84
Jihomoravský kraj	22 643	200,32	35 681	315,66	9 503	84,07	9 000	79,62
ČR	244 703	238,71	326 584	318,58	116 028	113,19	51 990	50,72

Struktura léčených diabetiků podle druhu léčby

Vývoj počtu léčených diabetiků na 10 tisíc obyvatel podle pohlaví v letech 1996 - 2005

